

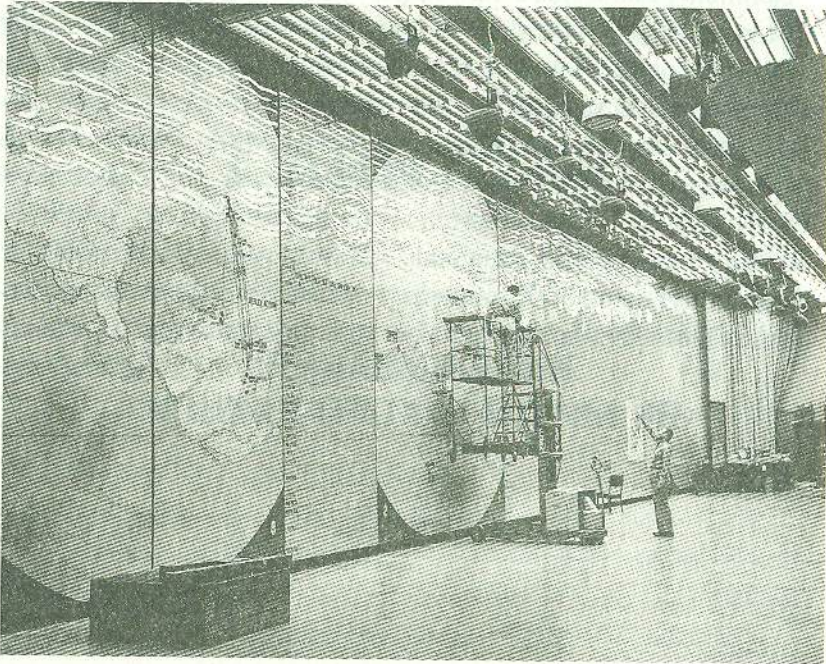
РОЗДІЛ 1

Цілковим таємним план загальної ядерної війни

Грудень 1960 року, Штаб-квартира
Стратегічного командування Повітряних сил США,
авіабаза «Оффут», Небраска

Одного дня не так давно група американських військових посадовців зібралася для обговорення секретного плану³³, який мав призвести до загибелі 600 мільйонів людей³⁴ — однієї п'ятої тодішнього населення світу (3 мільярди людей). Того дня були присутні:

- Міністр оборони США Томас Соверейн Гейтс молодший;
- заступник Міністра оборони США Джеймс Гендерсон Дуглас молодший;
- заступник Директора з питань оборонних досліджень і розробок Міноборони Джон Рубел;
- Об'єднаний комітет начальників штабів США;
- командувач Стратегічного командування Повітряних сил США генерал Томас Сарсфілд Пауер;
- начальник штабу Армії США генерал Джордж Генрі Декер;
- начальник оперативного штабу ВМС США Арлі Альберт Берк;
- начальник штабу Повітряних сил США генерал Томас Дрессер Вайт;
- командувач Корпусу морської піхоти США Девід Монро Шуп;
- інші численні американські військовики високого рангу³⁵.

Штаб-квартира Стратегічного командування Повітряних сил США,
підземний командний пункт. «Велике табло». Вигляд на початку 1957 року.
(Агентство історичних досліджень Повітряних сил США).

Кімната для засідання розташовувалася під землею. Стіни — завдовжки 45 м і заввишки кілька поверхів; нагорі, на другому поверсі, — застелений балкон. Ряди столів, телефонів і мап. Стіни були суцільно вкриті мапами. Саме тут, у Штаб-квартирі Стратегічного командування Повітряних сил США в Омасі, штат Небраска, генерали й адмірали керували б ядерною війною, якби така сталася. Так планували тоді — так передбачено й 2024 року, хіба що оновили підземний командний центр — відповідно до потреб ядерної війни XXI століття.

Усю інформацію, яку ви зараз дізнаєтеся про цю нараду, взято від безпосереднього свідка³⁶, людини, що реально сиділа там того дня, — від Джона Рубела, колишнього бізнесмена, який став посадовцем Міноборони. У 2008 році, за кілька років до смерті, майже дев'яносторічний Рубел оприлюднив ці дані в коротких мемуарах. Рубел на схилі літ зібрався на силі й висловив давно притлумлювану правду. Що він шкодує про участь у розробленні цього плану — «серця пітьми»*. Про мовчання десятиліттями після події. Рубел написав, що він долучився до складання плану «масового знищення». Це його слова³⁷.

Того дня Рубел разом з колегами — стратегами ядерної війни — сидів у великому підземному бункері в Небрасці, на одному з розставлених щільними рядами старомодних складаних стільців з дерев'яних планок. У першому ряду сиділи чотиризіркові генерали — однозірковим** відвели місце позаду. Рубел — на той час заступник директора з питань оборонних досліджень і розробок Міноборони — розташувався в другому ряду.

* Тут — алюзія на знаний роман Джозефа Конрада «Серце пітьми» (*Heart of Darkness*), який, крім похмурих реалій колоніалізму, висвітлює й проблематику темряви людської душі.

** Однозірковий генерал (*one-star general*) — найнижчий генеральський ранг у Збройних силах США, тоді як чотиризірковий (*four-star general*) — фактично найвищий.

На сигнал командувача Стратегічного командування Повітряних сил США генерала Томаса Пауера до трибуни вийшов доповідач. Потім з'явився помічник із демонстраційною дошкою, і другий — з указкою. Перший мав перегортати аркуші, а другий — указувати на об'єкти. Генерал Пауер (так, *Power* — його справжнє прізвище) пояснив аудиторії, що зараз продемонструють, як розгортатиметься повномасштабна ядерна атака на Радянський Союз. Наперед вийшли два пілоти з довгими розкладаними драбинами та стали обабіч сорокап'ятиметрової стіни з мапами. На мапі було зображено Радянський Союз, Китай (тоді — так званий Китайсько-радянський блок) і довколишні країни.

Як пригадував Рубел, «обоє чоловіків жваво видерлися драбинами й одночасно опинилися на горішньому щаблі³⁸. Потім потягнулися до червоної стрічки, якою, як ми тільки тоді помітили, був перев'язаний великий рулон прозорого пластику. Єдиним рухом розв'язали червоні банти навколо рулону — і пластикове полотно зі свистом розгорнулося, трішки погойдалося, а тоді мляво повиснуло перед мапою». На мапі виднілися сотні маленьких чорних міток, «переважно над Москвою», і всі вони позначали ядерний вибух.

Перший доповідач генерала Пауера став описувати план американської ядерної атаки на Радянський Союз. Початкову хвилю ударів мали завдати американські винищувачі, що злетіли б з авіаносців, базованих біля Окінави, у Японії. Атаки відбувалися б «хвиля за хвилею». Наступне бомбардування — за допомогою дальніх стратегічних бомбардувальників *Boeing B-52*, кожен з яких ніс у бомбових відсіках численні термоядерні боєприпаси й міг завдати руйнувань, що в тисячі разів перевищили б дію атомних бомб, скинутих на Хірошіму й Нагасакі в Японії. Зі слів Рубела, щоразу як доповідач починав описувати нову хвилю атаки, чоловіки на драбинах «розв'язували

наступні червоні стрічки, зі свистом розгортався новий шар пластику — і Москва дедалі більше западала в руїни під чорними мітками на пластикових аркушах»³⁹.

Як писав Рубел, найдужче його вразило, що «сукупно планували скинути сорок мегатонн — мегатонн — на саму лише Москву, що приблизно в чотири* тисячі разів більше за бомбу, скинуту на Хірошіму, і приблизно у двадцяттеро чи тридцяттеро більше, ніж усі неядерні бомби, що їх скинули Союзники на обох театрах воєнних дій за понад чотири роки Другої світової війни»⁴⁰.

І все ж усю ту нараду 1960 року Рубел висидів на своєму місці — й ані пари з вуст.

Ані слова. За сорок вісім років. Утім його зізнання має визначне значення: це перший приклад, коли учасник такої зустрічі наважився розкрити особисті подробиці всього, що відбувалося⁴¹. Подробиці, що промовляють до всіх поза тією кімнатою просту істину: той план ядерної війни був планом геноциду.

Пілоты спустилися з драбин, склали їх, підхопили під пахви й вийшли.

Вибухи, у чотири тисячі разів потужніші за бомбу, скинуту на Хірошіму.

Що це взагалі означає і чи здатен людський мозок це досягнути?

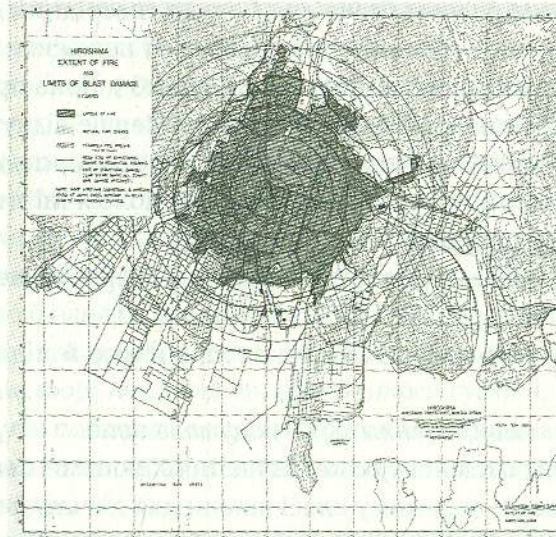
І ще нагальніше питання: чи може хтось спинити план масового знищення, поки його не почали втілювати?

РОЗДІЛ 2

Дівчинка серед руїн

6 серпня 1945 року, Хірошіма, Японія

Атомна бомба, скинута на Хірошіму в серпні 1945 року, одним ударом убила понад 80 тисяч осіб⁴². Про загальну кількість жертв сперечаються й досі. Точно підрахувати чисельність неможливо було навіть за кілька тижнів після бомбардування. Масштабне знищення урядових установ, лікарень, поліційних відділків та пожежних станцій у Хірошімі відразу породило тотальний хаос і збентеження⁴³.

Звіт про стратегічні бомбардування США (U.S. Strategic Bombing Survey), мапа руйнувань у Хірошімі, спричинених пожежами й вибуховою хвилею (Національні архіви США)

* Насправді, якщо порівнювати вказані 40 Мт з бомбою, що була скинута на Хірошіму, яка мала потужність 15 кт, то це буде у 2666 разів більше. — Прим. наукових редакторів.

Тринадцятирічна Сецуко Терлоу перебувала за 1,8 км від епіцентру⁴⁴: над Хірошімою на висоті 580 м⁴⁵ здетонував атомний боеприпас під кодовою назвою «Малюк» (відомо, що він вибухнув саме в повітрі). Тоді ядерну зброю вперше використали в бойових цілях. Висоту детонації точно обрахував американський науковець у галузі оборонних технологій Джон фон Нойман, що мав знайти спосіб, як убити скількимога більше людей однією атомною бомбою⁴⁶. Військові стратеги вивчили питання й дійшли згоди: якщо ядерна бомба вибухає безпосередньо на землі, «марнується» багато енергії, бо викидаються величезні пласти ґрунту. Від вибуху Сецуко Терлоу впала непритомна.

Отямившись, дівчинка нічого не бачила й не могла поворухнутися. «Потім навколо зашепотіли дівочі голоси»⁴⁷, — пригадувала вона роками пізніше. Сецуко чула, як вони повторювали: «Боже, допоможи, мамо, допоможи. Я тут».

Зруйнована будівля стала для Сецуко своєрідним прихистком, тож дівчинці якимось дивом удалося пережити початкову ударну хвилю після вибуху атомної бомби. Вона пригадувала, що навколо панувала густа темрява. Перше відчуття: наче тіло перетворилося на дим. А за якийсь час — за кілька секунд чи, може, хвилин — її мозок зафіксував чоловічий голос: той інструктував, що робити.

«Не вставай, — промовив чоловік. — Спробую тебе звільнити».

Незнайомець потряс Сецуко за ліве плече й підштовхнув у спину.

«Вилазь... швидко повзи», — подумала вона.

На момент атомного бомбардування Хірошіми Сецуко Терлоу навчалася у восьмому класі школи для дівчат. Її та ще понад тридцять підліток відібрали, щоб навчати надсекретної роботи зі звукозапису в штабі японської армії в Хірошімі. Саме там вона й перебувала, коли скинули бомбу.

«Можете уявити тринадцятирічну дівчинку за такою важливою роботою? — пізніше розмірковувала вона. — Тільки подумати, якою ж зневіреною була тоді Японія».

У перші миті після вибуху атомної бомби Сецуко зрозуміла, що той чоловік намагається звільнити її з-під завалів і важливо діяти якнайшвидше — інакше смерть. Вона штовхалася. Тоді почала кóпати ногами. Якось удалося вибратися з-під уламків і вилізти у дверний отвір. «Коли я вискочила з будівлі, та вже палала, — пригадувала Сецуко. — Тобто ще приблизно тридцять дівчат, які вчилися там зі мною, згоріли на смерть».

Атомну бомбу скинув літак Повітряних сил Армії США: інакшого способу доставити бомбу до цілі тоді просто не існувало. Бомба була 3 м завдовжки й важила 4400 кг — приблизно як слон середнього розміру. Одразу за бомбардувальником нісся інший літак із трьома фізиками з Лос-Аламоської лабораторії та численними науковими приладами для збирання даних на борту.

Фахівці в галузі оборони й військові роками сперечалися про потужність бомби (зокрема про силу, потрібну для еквівалентного вибуху, — так званий тротиловий еквівалент). Нарешті 1985 року американські урядові органи встановили цифру — еквівалент 15 кілотонн тринітротолуолу (тротилу)⁴⁸. В укладеному після війни звіті про стратегічні бомбардування наведено таку оцінку: щоб досягти ефекту атомної бомби, на Хірошіму треба було б одночасно скинути 2100 тонн звичайних бомб.

Сецуко Терлоу вибралася назовні. Попри ранній час здавалося, наче надворі ніч. Повітря просочилося густим, темним димом. Сецуко побачила, як до неї човгаючи наближається темна постать, а за нею — ще кілька, і спершу помилково прийняла їх за привидів.

«У них бракувало частин тіла, — пригадала вона. — Шкіра і плоть звисали з кісток. Дехто видряпував собі очі й ніс у руках власні очні яблука»⁴⁹.